

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

nem legis precipientis vel prohibentis aliquem actum (sic enim non velle subijci legi est actus inobedientie) sed denon subiectione ad legem divinam, ut est regula & mensura dignitatis & excellentie omnium creaturarum; qua ratione nolle subijci legi divinae, est actus superbiae proprie dictae.

S. III.

Corollaria precedentis doctrine.

Ex dictis inferes primò contra Valentiam, primum Angelorum peccatum non fuisse, nec esse potuisse actum inobedientie. Ut enim supra ostendimus, primum Angelorum peccatum non potuit esse actus inordinatus per modum fugae & recessus, sed debuit necessariò esse inordinata profectio; eò quòd omnis fuga mali sit ex amore alicujus boni, & ita nolitio & fuga deordinata, debet supponere volitionem deordinatam: inobedientia autem, ut diximus, respicit divinam legem, per modum fugae & recessus ab illa: Ergo primum Angelorum peccatum, nec fuit, nec esse potuit actus inobedientie.

Nec valet si dicas cum Valentia, quòd quamvis actus nolitiois deordinatus possit presupponere volitionem deordinatam, non tamen necessariò, sed potest etiam presupponere bonam, ut patet in eo qui vult non obedire quia vult orare. Non valet, inquam, nam praeterquam quòd hoc est falsum; quia quando quis tenetur obedire alicui praecepto, peccat volendo pro tunc aliquid aliud quantumcumque; aliàs de se honestum, cujusmodi est oratio; ex eo quòd recta ratio dicitur bonum etiam de se honestum non esse profectendum, quando aliquid aliud impossibile est peragendum. Ad id adhuc potest, Angelum non posse deordinari circa media, seu in electione, aut fuga alicujus ad consequendum finem, nisi prius deordinetur circa finem; quia debet incipere peccare a fine.

Inferes secundo, primum Angelorum peccatum non potuisse esse odij, vel desperationis, aut injuriae: quia scilicet odium & desperatio pertinent ad quandam fugam voluntatis, attingens obiectum ut disconveniens & nocivum; injuria verò non versatur circa obiectum quantum est de se moraliter bonum, sed circa malum, eò quòd supponit errorem intellectu, per quem sequitur; in intellectu verò Angeli non potest esse error ante primum peccatum, ut infra patebit. Ergo &c.

Inferes tertio, primum Angelorum peccatum non fuisse invidiam: quia ut discit D. Thomas in 2. dist. 3. quest. 1. art. 3. ad 2. Invidia est dolor animi propter alium, in quantum est impedimentum boni proprii. Divina autem felicitas non est impedimentum boni proprii, nisi quòd inordinatè desideratur; quia ab eo omne bonum descendit: & ita odium & invidia (loquitur de utroque) simul presupponunt aliud peccatum, per quòd voluntas deordinatur. Et sic non fuit peccatum ejus (scilicet Angeli) odij vel invidiae.

Nec obstat illud Basilij homilia de invidia: Quod enim principem malorum Daemonum ad bellum movit? nonne invidia, per quam Dei adversarius deus Angelos, cum essent in via, peccasse peccatum invidiae: quia ait D. Thomas hic art. 2. post peccatum superbiae, consecutum est in Angelo peccatum invidiae. Invidiam quippe (teste Augusti-

no) superbia continuo parit, nec unquam est sine tali prole atq; com te. Unde idem S. Doctor lib. de Genesi ad litteram cap. 14. de Angelo peccante haec scribit: Nonnulli dicunt ipsum ei suscipere casum à supernis sedibus, quòd inviderit homini factò ad imaginem Dei. Porro haec invidia sequitur superbiam, non praecedit. Non enim causa superbendi est invidentia, sed causa invidendi superbia. Cum igitur superbia sit amor excellentiae propriae, invidia verò sit odium felicitatis alienae, quòd inde nascatur satis in promptu est. Amando enim quisque excellentiam suam, vel paribus invidet, quòd ei coaequantur; vel inferioribus, ne sibi coaequantur: vel superioribus, quòd eis non coaequantur. Superbendo igitur invidus, non invidendo quisq; superbus est. Merito initium omnis peccati superbiae scriptura definit, dicens: initium omnis peccati superbia. Similiter Leo Papa Serm. 4. de Collectis, prius superbia quam invidiam deliquisse Sathanam asserit. Primum (inquit) superbus, ut caderet; deinde invidus noceret, &c.

S. IV.

Solvuntur objectiones.

Contra precedentes conclusiones objicit primò Scotus: Peccatum superbiae proprie dictae consistit solum in appetitu deordinato propriae excellentiae relatae ad alios, cum scilicet aliquis vult alijs praeesse, eosq; regulare: Sed primus Angelus non peccavit ex eo quòd voluerit alijs praeesse eosq; regulare: Ergo non primò peccavit peccato superbiae proprie dictae.

Respondeo negando Majorem: nam ex quatuor speciebus superbiae, quas D. Thomas 2. 2. quest. 162. art. 4. refert ex Gregorio, tres primae nihil dicunt de excellentia relativa, sed tantum quarta: & Augustinus 14. de civit. definit superbiam, per celsitudinem, quae est quid absolute, & alibi per excellentiam, quae potest sumi relative. Unde obiectum superbiae, in tota sua latitudine accepta, non est excellentia relativa, sed excellentia communiter se habens ad absolutam & relativam.

Objicit secundo: Peccatum superbiae est appetitus inordinatus propriae excellentiae: Sed primum Angelorum peccatum non potuit consistere in tali appetitu: Ergo neq; in actu superbiae. Minor probatur: Appetitus inordinatus propriae excellentiae, est ordinatus amor concupiscentiae sui ipsius: Sed inordinatus amor concupiscentiae, praesupponit necessariò inordinatum amorem amicitiae: Ergo primum Angelorum peccatum, non potuit consistere in appetitu inordinato propriae excellentiae.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, dico, inordinatum appetitum propriae excellentiae non esse solum amorem concupiscentiae, sed etiam amicitiae: nam cum amare sit velle bonum alicui, non potest esse amor concupiscentiae, qui non sit etiam amicitiae, neque e contra; siquidem quatenus amor respicit bonum, quòd cumq; illud sit, est amor concupiscentiae; ex eo quòd praedictum bonum, est id quòd concupiscitur, quatenus verò respicit subjectum cui vult illud bonum, sive sit distinctum, sive non, est amor amicitiae, quia praedicta persona est id cui volu-

Lib. de sancta virginitate. c. 31.

58.

59.

60.

61.

amus illud bonum, Cum verò additur, quòd inordinatus amor concupiscentiæ præsupponit necessariò inordinatum amorem amicitiae, respondendum est, hoc esse verum, non de reali & formali præsuppositione, sed de virtuali tantum, & adhuc in aliquo certo genere causæ, scilicet in genere finis cui; sicut etiam idem amor amicitiae præsupponit necessariò, non præsuppositione reali, sed virtuali, amorem concupiscentiæ: unde non est necessarium, quòd duo illi amores distinguantur realiter, sed solum quoad terminationem ad diversa objecta.

62. Objicitur tertio: Peccatum superbiæ specialiter dictæ, in eo solum consistit, quòd quis appetat quod non est sibi debitum, & quod non potest proprijs viribus adipisci: Sed Angelus in primo peccato non appetit aliquid quod non esset sibi debitum, & quod non possit proprijs viribus adipisci: Ergo non peccavit peccato superbiæ specialiter dictæ. Minor videtur certa: nam, ut dicemus articulo sequenti, Angelus primò appetit suam beatitudinem naturalem, quæ connaturaliter est ei debita, & quam proinde potest proprijs viribus adipisci, imò illam actu possidebat antequam peccaret, & tamen peccavit inordinatè illam appetendo. Major verò suadetur: quia cum superbie idem sonet ac *super se ire*, superbus tantum ille dicitur proprie, qui appetit extolli supra se; quod non contingit nisi appetat aliquid quod non sit sibi debitum, nec ex proprijs viribus, acquisibile.

63. Respondeo negando Majorem: peccatum enim superbiæ non tantum in hoc consistit, quòd quis appetat id quod non est sibi debitum, sed etiam in eo quòd inordinatè propriam excellentiam & perfectionem sibi debitam intendat, sive quòd erga illam afficiatur, præter aut contra mensuram sibi à superiore præfixam: sic enim est nolle subijci superiori, ac illum spernerè implicitè & interpretativè, subindeque super se ire, seu extollere se supra se: per quod patet ad probationem.

ARTICULUS II.

Quodnam fuerit objectum excellens circa quod Angelus primò superbiit?

§. I.

Quibusdam præmissis, referuntur sententia.

Luciferum ex inordinato sublimitatis appetitu è caelo corruisse, ex supra dictis aperte constat: quæ verò illa fuerit altitudo, qualisve excellentia quam appetit, tam varia sunt Theologorum placita, ut tot ferè sint sententiæ, quot capita. Ut autem tanta opinionum diversitas in aliquem ordinem redigatur.

64. Præsupponendum est cum D. Thoma hic art. 3. Diabolum de facto appetuisse esset ut Deum: hoc enim formaliter in Scriptura habetur, ut patet ex illo Isaie 14. *Ascendam in caelum, similis ero Altissimo*: & ex illo Ezechiel 28. *Elevatum est cor tuum; & dixisti, Deus ego sum, & in cathedra Dei sedi in corde maris*. Unde Angustinus in libro de quæstionibus veteris testamenti, ait Diabolum elatione inflatum, voluisse esse ut Deum. Quod eleganter expressit Naziahzenus, his versibus:

*Lucifer (eximio nam cum fruere honoris)
Sperabat regale Dei soliumq; decusq;
Dum Deus esse cupit, terra caligine totus
Obtrusus est:*

Quo autem pacto Lucifer voluerit esse ut Deus, non levis difficultas est: pro cuius declaratione.

Observandum est rursus cum D. Thoma, duobus modis intelligi posse, Diabolum appetuisse esse ut Deum, scilicet per æquiparantiam, & per similitudinem: rursus verò per æquiparantiam potest dupliciter intelligi, scilicet appetendo æqualitatem cum Deo absolute, vel cum Deo homine, sive incarnato, volendo sibi unionem hypostaticam ad aliquam personam divinam, sicut sciebat per revelationem venientiam fore Verbo naturam humanam. Similiter etiam appetere esse ut Deum per similitudinem, contingit dupliciter, scilicet appetendo ei assimilari quoad id in quo creatura intellectualis nata est ei assimilari, nempe secundum dona gratiæ & gloriæ; & in hoc peccare non potuit Lucifer, nisi illam similitudinem appetit, ut non habenti à Deo, sed ex propria virtute, & secundum iustitiam: secundò volendo ei assimilari in eo in quo creatura non est nata illi assimilari; & hæc similitudo potest attendi secundum multa, scilicet secundum negationem subordinationis & dependentiæ ab alio superiori; secundum dominium absolutum supra alias creaturas intellectuales; & secundum quòd ipse est sibi sufficiens bonum, nec in ulteriore finem ordinatur.

Hinc ortum habuit opinionum diversitas inter Theologos. Quidam enim sentent, Angelum peccasse appetendo æqualitatem cum Deo absolute. Ita docent ex antiquis Hugo 28. Viotote in summa tract. 2. cap. 4. ubi ait: *Lucifer similis esse voluit Altissimo, non per imitationem, sed per æqualitatem*: Scotus in 2. dist. 6. quaest. 1. & excellentioribus Suarez, Vazquez, & Becanus in præfenti. Alij dicunt peccasse appetendo unionem hypostaticam, ut Viguierus, Jacobus de Valentia; vel nolendo subijci Christo, illumque ut dominum recognoscere. Quem dicendum sequuntur Melchior Flavius in libro derogno Christi cap. 6. & Jacobus Naclantus traditione quarta Theologica. Sunt etiam qui existimant Luciferum per superbiam peccasse, id quòd tyrannicum principatum, sive potestatem aliquam in alios Angelos cæterisque creaturas sibi non debitam appetierit, volendo verbi gratia omnia dona, quæ à Deo in alias creaturas derivantur, mediante ipso in illas derivari, vel appetendo cæteras alias creaturas intellectuales teneri ipsi ad nutum obedire tanquam domino & principi. Denique Discipuli Divi Thomæ communitè docent, beatitudinem naturalem fuisse objectum excellens circa quod Angelus primò deliquit, inordinato modo eam diligendo, & non juxta regulam & mensuram præfixam à Deo, id est non ordinando illam in beatitudinem supernaturalem, nec subdendo eam Deo ut Authori supernaturali, & objecto beatitudinis supernaturalis longè excellentioris: hæc enim ordinatio & subjectio erat mensura & regula illa taxata à Deo in prosecutione beatitudinis naturalis & propriæ excellentiæ. Addunt aliqui Angelum non solum peccasse circa beatitudinem naturalem, sed etiam circa supernaturalem, illam per modum complementi aut quali complementi fuit beatitudinis naturalis, proprijs viribus